

99. møde.

Onsdag den 23. maj kl. 13.

Formanden: I skrivelse af 22. d. m. anmoder handelsministeren om, at der, efter at fhv. folketingsmand Johs. Christiansen er afgået ved døden, må blive valgt et nyt medlem til i hans sted at indtræde i det i henhold til § 6 i lov nr. 74 af 15. marts 1934 nedsatte udvalg om spiritus og gær for den resterende del af funktionsperioden, der udløber den 31. marts 1964.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om udvidelse og ombygning af institutionerne ved forsorgscentret for Sønderjylland.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4836).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 125 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om regulering af understøttelsessatser m. v.).

(Første behandling findes i tidenden sp. 3771, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1033).

Der var stillet 11 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene, og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Bladt: Som det fremgår af betænkningen, har udvalget holdt 6 møder og herunder haft samråd med den højtærede socialminister. Endvidere har udvalget stillet en række spørgsmål, som er blevet skriftligt besvaret af ministeren, og der er modtaget en skriftlig henvendelse fra Dansk Arbejdsgiverforening.

Under førstebehandlingen af det foreliggende lovforslag blev der fra flere sider rejst det spørgsmål, om arbejdsanvisningen i sin nuværende form måtte anses for at være tilstrækkelig effektiv. Dette spørgsmål har også været drøftet i udvalget, som er enig i den opfattelse, at det er betydningsfuldt, at arbejdsanvisningssystemet effektiviseres i takt med en videre udbygning af arbejdsløshedsforsikringsystemet, ikke blot under hensyn til den øjeblikkelige beskæftigelsessituation, men også med henblik på Danmarks eventuelle tilslutning til fællesmarkedet. Til den tid vil der også melde sig et problem om vandring af arbejdskraften over grænserne, hvilket vil stille forøgede krav om arbejdsanvisningens effektivitet. Da hele dette spørgsmål er ret betydningsfuldt, vil jeg gerne udtale min tilfredshed med, at den højtærede minister over for udvalget har erklæret sig villig til at foranledige og fremskynde en sagkyndig undersøgelse af, om den danske arbejdsanvisnings struktur, funktioner og virkemidler er tidssvarende.

Ligesom for 2 år siden, da denne lovgivning sidst var til behandling, er det heller ikke denne gang lykkedes at opnå enighed i udvalget om en række af de foreslåede

[Bladt.]

ændringer, hvilket er kommet til udtryk i de ændringsforslag, der er stillet henholdsvis af et mindretal bestående af venstres og det konservative folkepartis medlemmer i udvalget og et andet mindretal, socialistisk folkepartis medlem af udvalget. Jeg skal i det følgende fremsætte nogle bemærkninger til de stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag nr. 1, som er stillet af venstre og de konservative, drejer sig om en ændring af lovens § 7, en ændring, hvorefter ministeren ikke kan nægte godkendelse af en arbejdsløshedskasse, når der foreligger en indstilling herom fra arbejdsnævnet. Mit parti mener ikke, der er nogen saglig begrundelse for at fratage ministeren denne ret. Jeg mener heller ikke, at der foreligger eksempler på, at denne bestemmelse i loven har været misbrugt eller har ført til urimelige afgørelser. Vi kan derfor ikke give tilslutning til dette ændringsforslag.

Ændringsforslag nr. 2 går ud på, at en betingelse for at opnå offentlig anerkendelse af en arbejdsløshedskasse er, at kassen har mindst 500 medlemmer mod 100 medlemmer efter gældende lov. Under hensyn til konsekvenserne for de bestående kasser med et medlemstal på under 500 har vi ikke ment at kunne give tilslutning til dette ændringsforslag.

I arbejdsløshedskassernes vedtægter er det fastslået, at kasserne har ret til at opkræve et kontingent, der ligger $33\frac{1}{3}$ pct. højere end det normale hos sådanne medlemmer, som ikke er medlemmer af vedkommende fagforbund. Begrundelsen herfor er, at fagforbundet i mange tilfælde må deltage i administrationsudgifterne for disse medlemmer. Dette har oppositionspartierne i udvalget ikke villet godkende, og man foreslår, at bestemmelsen udgår, ændringsforslag nr. 3. Fra vor side ønsker vi at fastholde adgangen til at fastsætte et højere kontingent for disse medlemmer.

Venstre og de konservative har ikke kunnet tilslutte sig forslaget om en forhøjelse af refusionsprocenten fra 80 til 85 og foreslår, at den nugældende sats, 80 pct., bliver bibeholdt. I denne forbindelse vil jeg gerne henlede opmærksomheden på for det første, at ministerens forslag kun omfatter de sociale ydelser, og dernæst, at det kun drejer sig om et meget begrænset antal kasser, de

økonomisk dårligst stillede, dem, der har mindst 15 dages arbejdsløshed i gennemsnit pr. medlem. Efter den sidste opgørelse, vi har fået i udvalget, drejer det sig om 10 kasser. Heraf dækker Arbejdsrådene Arbejdsløshedskasse alene de 93 pct. Vi mener, at ministerens forslag er sagligt begrundet, og vil derfor stemme imod ændringsforslag nr. 4.

Ændringsforslagene nr. 5 og 9 er stillet af socialistisk folkepartis medlem af udvalget og går ud på en meget betydelig forhøjelse henholdsvis af understøttelsessatserne og huslejehjælpen i forhold til ministerens forslag. Understøttelsessatsen foreslås for forsørgere med 3 års medlemskab fastsat til 21 kr., og de øvrige satser forhøjes tilsvarende. Den maksimale huslejehjælp foreslås fastsat til 260 kr. Jeg ved ikke, om det ærede medlem hr. Chr. Madsen har gjort sig nogen tanker om, hvorvidt en understøttelse af denne størrelsesorden kommer i strid med firefemtedelsgrænsen. Jeg har regnet ud, at en forsørgere med 4 børn vil kunne opnå en understøttelse på 38 kr. 20 øre om dagen eller 229 kr. 20 øre om ugen, og skal der ske fradrag på grund af firefemtedels grænsen, vil det i første række ramme de medlemmer, der har de største forsørgerbørn.

Man må også tage de økonomiske konsekvenser af disse ændringsforslag i betragtning. I forhold til regeringsforslaget vil udgifterne stige med 20 mill. kr., fordelt med 8,1 mill. kr. til det offentlige og 11,9 mill. kr. til kasserne. I det hele vil ændringsforslagenes gennemførelse medføre en merudgift på 44,6 mill. kr. Ganske bortset fra de politiske muligheder for forslagenes gennemførelse tillader jeg mig at tvivle på, at arbejdsløshedskasserne er parat til at tage en forøget udgift på næsten 12 mill. kr. Det er i hvert fald en kendsgerning, at ingen arbejdsløshedskasse har henvendt sig til udvalget, hvilket vi må tage som udtryk for, at kasserne i det store og hele har accepteret regeringsforslaget. Vi vil derfor stemme imod de af det ærede medlem hr. Chr. Madsen stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag nr. 6, stillet af venstre og de konservative medlemmer i udvalget, går ud på at bibeholde den gældende beregningsmåde for understøttelsens regulering. I denne forbindelse skal jeg kun

[Bladt.]

henvise til de argumenter, der blev fremført ved regeringsforslagets første behandling. Vi er stadig af den opfattelse, at understøttelsen bør stå i et rimeligt forhold til lønnen og reguleres hvert år efter en beregnet gennemsnitsdagløn. Hvis jeg skulle fremføre en kritisk bemærkning, skulle det være, at den statistik, hvorefter regulering foretages, er ca. 3 kvartaler bagud.

Ændringsforslagene nr. 7 og 8 er kun en konsekvens af det foregående ændringsforslag.

Ændringsforslag nr. 10 går ud på at opretholde den hidtidige bestemmelse om 6 karensdage. Vi finder imidlertid, at det er rimeligst, at vi vedtager ministerens forslag om at nedsætte karensdagene til 3. Derved imødekommer vi også et længe næret ønske fra arbejdsløshedskasserne. Vi må altså gå imod dette ændringsforslag.

I den henvendelse, udvalget har modtaget fra Dansk Arbejdsgiverforening, har man anmodet om, at denne organisation måtte få en repræsentant i arbejdsnævnet. Dette ønske er imødekommet ved ændringsforslag nr. 11, som er stillet af ministeren og tiltrådt af hele udvalget, dog således at også den anden part på arbejdsmarkedet, LO, bliver repræsenteret i nævnet. Jeg vil dog gerne sige, at jeg mener ikke, at denne ændring må føre til, at også andre organisationer bør kunne opnå repræsentation i nævnet; så bliver apparatet for stort.

Der er i bilag til betænkningen optrykt nogle enkelte af de spørgsmål, som har været stillet til ministeren, samt fortegnelse over bestemmelser i overenskomsterne mellem statsinstitutioner og fagforbund om antagelse af arbejdsløshedsforsikret arbejdskraft. Dette spørgsmål er blevet rejst i udvalget og har givet anledning til ret indgående diskussioner. Jeg vil dog sige, at jeg ikke kan se, at dette spørgsmål har nogen særlig forbindelse med det lovforslag, vi behandler. Jeg kan heller ikke se, at der er noget urimeligt eller unaturligt i, at det igennem disse aftaler fastslås, at de arbejdsløshedsforsikrede først skal tages i betragtning, når der antages arbejdskraft. Sådanne aftaler findes også i stor udstrækning mellem kommuner og private på den ene side og fagforbundene på den anden side. Men det er jo heller ikke noget særlig betyd-

ningsfuldt spørgsmål i vor tid, hvor næsten 100 pct. står tilsluttet en arbejdsløsheds-kasse; der foreligger da heller intet om, at en sådan bestemmelse har givet anledning til vanskeligheder af nogen art.

Jeg vil til slut udtale min glæde over, at vi nu kan gennemføre en række ændringer i arbejdsløshedsloven, ændringer, som sikkert vil blive modtaget med tilfredshed af arbejdsløshedskassernes store medlemsskare, ikke mindst af dem, der uforskyldt er ramt af arbejdsløshed.

Jeg må naturligvis beklage, at der kun er delvis enighed om de foreslåede ændringer. Jeg må indstille ændringsforslagene nr. 1-10 til forkastelse, men kan anbefale, at man stemmer for lovforslaget med det af socialministeren stillede ændringsforslag under nr. 11.

Søren Andersen: Jeg udtalte ved lovforslagets første behandling på mit partis vegne visse betænkeligheder, først og fremmest af principiel art. Der er endvidere ved gennemgangen af lovforslaget og ved besvarelsen af de spørgsmål, som er stillet i udvalget, kommet andre problemer frem, der ligesom mine oprindelige betænkeligheder har givet grundlag for, at mit parti sammen med det konservative folkeparti har stillet en række ændringsforslag.

Vi anerkender, at det er et gode, at så stor en del af arbejderne er forsikret mod arbejdsløshed; derimod må det betragtes som en fejl, at der er så liden frihed til at indrette sig forsikringsmæssigt. Vort ændringsforslag nr. 1 tilstræber derfor ophævelse af bestemmelsen i lovens § 7, stk. 1, 2. punktum, hvorefter ministeren efter indstilling fra arbejdsnævnet kan nægte anerkendelse af en ny faglig eller stedlig begrænset arbejdsløshedskasse, såfremt der for vedkommende fag eller pågældende stedlige område allerede findes en arbejdsløshedskasse.

Bestemmelsen administreres sådan, at visse organisationer eller nye fag ikke har kunnet få deres egen arbejdsløshedskasse, hvis de havde begyndt deres forsikringsmæssige tilværelse i tilslutning til et fag, de slet ikke hører hjemme i. Det har f. eks. været tilfældet for de handelsrejsendes vedkommende, som ikke har kunnet finde varigt tilhold i HK. Det glæder mig, at

[Søren Andersen.]

den højtærede minister nu anerkender deres kasse, men jeg savner samtidig en begrundelse, i hvert tilfælde en tilstrækkelig klar begrundelse, for, at tilsvarende anerkendelse ikke kan gives til statsbanechaufførerne, fordi der findes chauffører i Arbejdsmandenes og Specialarbejdernes Forbund og arbejdsløshedskasse.

Vi driver ikke på nogen måde gennem vore ændringsforslag arbejdsløshedsforsikringen ud i — skal vi sige — nogen form for karrikatur. Vi må snarere sige tværtimod. Der er i vort ændringsforslag nr. 2 tendens til en begyndende rationalisering, idet vi foreslår, at der skal være mindst 500 medlemmer i en arbejdsløshedskasse, for at den skal kunne godkendes.

Ændringsforslag nr. 3 tilsigter at stille arbejdere lige, enten de er medlem af en fagforening eller blot medlem af fagets arbejdsløshedskasse. Vi ser ikke nogen saglig begrundelse for det tillæg på 33 $\frac{1}{3}$ pct., som de, der ikke er medlem af fagforeningen, må betale for at få lov til at stå i fagets arbejdsløshedskasse. Den højtærede minister har nævnt visse administrative udgifter, som bæres af fagforeningen, men det er ikke lykkedes at få talmateriale frem, der kan give mulighed for en nogenlunde sikker vurdering af begrundelsen for dette tillæg til kontingentet eller i det hele taget for størrelsen af et eventuelt tillæg. Derfor må vi principielt sige, at de to kategorier af medlemmer i arbejdsløshedskasserne må stilles lige med hensyn til kontingent.

I den forbindelse finder jeg det naturligt at komme ind på en ganske kort drøftelse, som vi har haft i udvalget angående overenskomster mellem statsinstitutioner og fagforbund vedrørende antagelse af arbejdere, eventuelt arbejdsløshedsforsikrede arbejdere. Jeg takker den højtærede socialminister for besvarelsen af spørgsmålene, men navnlig for, at oversigten er kommet med i betænkningen. Disse overenskomster såvel som 33 $\frac{1}{3}$ pct.s tillægget er, så vidt jeg kan se, ikke fæstet til nogen lovbestemmelse — jeg har forstået det på den måde — men har sit udgangspunkt i et cirkulære fra 1933, som gentagne gange er blevet forlænget ved følgende cirkulærer. Når denne oversigt interesserer, er det, fordi disse overenskomster dækker over en række

vidt forskellige aftaler, uden linje og med vidt forskellige konsekvenser. En gruppe er indgået på at antage fortrinsvis familieforsørgere og arbejdsløshedsforsikrede uden at pege hen mod en bestemt arbejdsløshedskasse. En anden gruppe er gået ind på fortrinsvis at ansætte personale, som er arbejdsløshedsforsikret i en bestemt arbejdsløshedskasse. En tredje gruppe f. eks. er, som det er nævnt på sidste side i betænkningen, gået ind for en overenskomst om fortrinsvis antagelse af medlemmer af et bestemt fagforbund, uden at arbejdsløshedskassen eller forsikringsbetingelser er nævnt. Et cirkulære må vel have lovkraft, indtil en lovændring forkaster det eller ombudsmanden eventuelt anholder det som ulovmedholdeligt. Men er cirkulæret i enkelte tilfælde overtrådt? Det savner jeg i hvert fald en klar oversigt over eller et klart svar på; det har vi ikke fået i udvalget; og samtidig spørger jeg: er det ikke betænkeligt for staten at give visse borgere fortrinsret? Ja, det er nogle af de bemærkninger, som jeg gerne ville knytte til disse overenskomster, nu da de altså er indrykket i betænkningen.

Det fremgår af mine udtalelser ved første behandling og under udvalgsbehandlingen, at vi ville føre loven à jour gennem en forhøjelse af dagpengesatserne og også ville ændre og forbedre loven på en række andre områder, bl. a. ved ophævelse af zonegrænserne for det maksimale boligtilskud, bestræbelser, der er på linje med dem, mit parti har gjort sig til talsmand for i anden lovgivning, f. eks. for ophævelse af zonegrænserne eller med hensyn til aftrapning af boligtilskuddet, når den ene ægtefælle er beskæftiget.

Vi har undladt at stille ændringsforslag vedrørende graduering af brændselshjælpen, selv om vi nok kunne synes, at det foreslåede betyder en betragtelig udvidelse af administrationen.

I det hele taget er vore ændringsforslag udtryk for vor vilje til at skabe noget efter vore synspunkter positivt, men også for en udpræget forhandlingsvilje. Men de foreslåede udvidelser af forsikringen og tendensen til i en tid med god løn og god beskæftigelse at skubbe mere og mere over på staten, må vi vende os imod. Derfor vender vi os i vort ændringsforslag nr. 4 imod, at

[Søren Andersen.]

man for visse kasser, der har over 15 dages ledighed i gennemsnit, sætter statstilskuddet til de såkaldte sociale ydelser op fra 80 til 85 pct. Et lignende forslag var fremme i 1959, men da tog regeringen det selv tilbage. Det er vanskeligt at forstå, at det skal være rigtigere i dag; vi kan ikke se, at situationen peger i retning af noget sådant, for med en enkelt undtagelse kan man jo ikke sige, at kassernes økonomi er dårlig; tværtimod har udviklingen betydet en konsolidering.

Vi har også gennem ændringsforslagene nr. 6-8 insisteret på at fastholde det nuværende reguleringsgrundlag, altså efter pristal, og derudover lovændringer som dem, vi bl. a. behandler her i dag, i stedet for en automatisk regulering af lønændringer, hvad enten den er resultatet af overenskomster, pristalsændringer eller lønglidning. Det offentlige betaler en så stor del af forsikringerne, at det må være rimeligt at kræve, at det har hånd i hanke med udviklingen.

Ændringsforslag nr. 10 tilsigter at fastholde den nuværende karenstid på 6 dage. Jeg finder efter de oplysninger, der er givet i udvalget med hensyn til administrationen, at det er betænkeligt at sætte karenstiden ned under disse 6 dage.

Jeg skal anbefale de af mig nævnte ændringsforslag. Jeg synes, jeg ikke er fri for den opfattelse, at nogen har følt en vis sympati for dem; det skal så vise sig ved afstemningen, om det giver sig kontant udslag.

Jeg skal ligeledes anbefale det af ministeren stillede ændringsforslag nr. 11 angående repræsentation for Dansk Arbejdsgiverforening og LO i arbejdsnævnet; jeg finder denne repræsentation rimelig.

Derimod skal jeg anbefale at stemme imod ændringsforslagene nr. 5 og 9, der er stillet af socialistisk folkeparti, idet de må betragtes som rene overbudsforslag.

Jeg føler faktisk, at den højtærede minister har vist forståelse for mine tanker i det tilsagn, der er givet om en mere effektiv arbejdsanvisning, der må anses for noget, som der ikke alene er behov for i forbindelse med den ændrede erhvervsstruktur, der kan komme i forbindelse med fællesmarkedet og på anden måde, men som der lige så meget,

som ministeren selv siger, kan være behov for i forbindelse med den udvidelse af arbejdsløshedsforsikringen, som her finder sted.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale de af mit parti sammen med det konservative folkeparti stillede ændringsforslag og det af ministeren stillede ændringsforslag til vedtagelse, medens jeg altså anbefaler at stemme imod de ændringsforslag, der er stillet af socialistisk folkeparti.

Asger Jensen: Man kan ikke påstå, at der af regeringen har været udvist megen forhandlingsvilje under behandlingen af de foreslåede ændringer til arbejdsløsheds-kasseloven. Den radikale repræsentant i udvalget, det ærede medlem hr. Aage Fogh, gav dog udtryk for megen imødekommenhed over for vore synspunkter, men efter en forhandling regeringspartierne imellem blev vore forslag fejlet til side. Der blev imidlertid under udvalgsarbejdet fra alle sider givet tilslutning til, at vi havde ret i vore synspunkter vedrørende en gennemgribende strukturændring af hele opbygningen af arbejdsløsheds-kassesystemet. Det lykkedes ikke at nå frem til at tilrettelægge et arbejde desangående, men vi må se det som en imødekommenhed, at den højtærede socialminister har givet tilsagn om at fremskynde en sagkyndig undersøgelse af, om den danske arbejdsanvisnings struktur og funktioner og virkemidler er tidssvarende. Vi anser det for meget væsentligt, at arbejdsanvisningen er således tilrettelagt, at den kan yde en effektiv indsats for at få arbejdskraften sat ind, hvor der er brug for den.

Når der har været vist interesse for også at tage arbejdsløsheds-kassernes forhold op til revision, har det rimeligvis været ud fra forskellige synspunkter, men den omstændighed, at det nu koster ca. 20 mill. kr. at administrere disse kasser, og at der i forrige regnskabsår — det er det sidste tal, vi har — er udbetalt 141 mill. kr. i understøttelse, gør det naturligt at rejse spørgsmålet, om ikke en for stor del af pengene går til administration. Jeg er vel kendt med, at staten ikke yder direkte tilskud til administrationsudgifterne, men da det er offentlige og anerkendte kasser, som bygger deres tilværelse på lovgivningsmagten, må det være naturligt og også rimeligt for os her i tinget

[Asger Jensen.]

at tage alle problemer med. Det må i alle tilfælde være i samfundets interesse, at der anvendes færrest mulige penge og mindst mulig arbejdskraft på administration, og medlemmerne har selvsagt den samme interesse.

Vi må også betragte det som en imødekommehed, at der nu er opnået enighed om, at arbejdsgiverne skal repræsenteres i arbejdsnævnet, og vi kan stemme for det af den højtærede minister stillede ændringsforslag herom. Arbejdsgivernes bidrag udgør nu 26 pct. af statens tilskud til arbejdsløshedsunderstøttelse. Dette i forbindelse med, at en arbejdsgiverrepræsentant på flere områder ville kunne yde en saglig indsats i nævnets arbejde, f. eks. hvor det gælder arbejdskraftens bevægelighed, må gøre det berettiget, at arbejdsgiverne får en repræsentant i nævnet.

Vi har foreslået, at lovens § 7, stk. 1, 2. punktum, udgår, hvilket vil betyde, at ministeren ikke får mulighed for at nægte anerkendelse af en arbejdsløshedskasse, hvis den i øvrigt opfylder betingelserne. Så længe den nuværende lov og den nuværende opdeling af kasserne eksisterer, som bygger på det princip, at ethvert fag bør have sin egen arbejdsløshedskasse, har vi fundet, at denne bestemmelse i loven ikke altid har virket heldig. Vi må dog udtale vor tilfredshed med, at den højtærede socialminister i princippet har godkendt de handelsrejsendes kasse, idet vi ikke mener det rimeligt under det nuværende system, at de gamle kasser skal have forret.

Vi har i konsekvens heraf ønsket, at det nuværende minimumskrav på 100 medlemmer forhøjes til 500 medlemmer. Det vil igen betyde i henhold til § 8, at en halv snes kasser, der har mindre end 500 medlemmer, ikke kan opretholdes.

Vi har i udvalget fået oplyst, at medlemmer i visse kasser, der ikke er medlemmer af det tilsluttende forbund, betaler betydeligt mere i kontingent end medlemmer, der både er medlemmer af kassen og af forbundet. Vi kan ikke se det rimelige heri. De nuværende administrationsudgifter må forekomme os så rigelige, at der ikke kan være saglig basis for ekstra kontingent, og nogen egentlig straffebestemmelse for ikke at være medlem af forbundet har lovgivningen dog

vist alligevel ikke tilsigtet. Og når vi nu i udvalget har fået oplyst, og det står i betænkningen, at staten endogså kan tænke sig at skride til afskedigelse af personale, der ikke vil indmelde sig i en bestemt arbejdsløshedskasse, så må det vel være så meget mere urimeligt, om vi tolererer, at der indføres straffebestemmelser for blot at være medlem af arbejdsløsheds-kassen og ikke tillige af forbundet.

Hvis lovforslaget gennemføres, vil det betyde en merudgift for det offentlige på 14,7 mill. kr. Under henvisning til den almindelige økonomiske situation i landet og de økonomiske problemer, som folketinget for tiden arbejder med, kunne det også nok på dette område have været rimeligt med større forhandlingsvilje. En af forhøjelserne går ud på, at refusionen for de sociale ydelser forhøjes fra 80 til 85 pct., i hvert fald for visse kassers vedkommende. For 2 år siden var folketinget enig om at ansætte refusionsprocenten til 80, og da kassernes formuer, så vidt jeg ved, har passeret den halve milliard kroner, er det jo ikke særlig nødstedte, man her forhøjer statsydelseerne til.

Den nuværende lov indeholder bestemmelse om 6 karenstage. Loven forudsætter, at der skal være 6 karenstage, hver gang et medlem er arbejdsløs, men alle kasser har i henhold til loven fået en dispensation, så medlemmerne kun går 6 karenstage én gang om året. Dette foreslås nu nedsat til 3 dage, og det vil, så vidt jeg kan forstå, betyde, at disse dispensationer opretholdes. Det vil altså sige, at f. eks. en bygningshåndværker, der i virkeligheden har en god årsløn, men som må regne med nogen sæsonarbejdsløshed, bortset fra 3 dage én gang om året skal være berettiget til offentlig støtte fra den første dag, han er ledig. Vi har ikke taget afstand fra, at folk, der virkelig er arbejdsledige, skal have mulighed for at blive forsørgt gennem arbejdsløsheds-kasser, det er det, vi har kasserne til; men vi finder det ikke rimeligt, at enhver selvrisiko skal fjernes fra medlemmerne.

Reguleringsbestemmelserne fremover bygger på det princip, at de aktuelle lønninger skal lægges til grund for understøttelsessatsernes regulering, det vil sige, at lønglidingen tages med ind som reguleringsfak-

[Asger Jensen.]

tor. Vi finder, at det er et uheldigt princip at indføre i lovgivningen.

Vi kan — naturligvis, har jeg måske lov at sige — ikke stemme for ændringsforslagene fra socialistisk folkeparti, men anbefaler at stemme for de af venstre og de konservative stillede ændringsforslag. Man vil formodentlig i øvrigt kunne forstå, efter det jeg her har sagt, at det konservative folkeparti ikke vil være i stand til at medvirke til lovforslagets gennemførelse, medmindre vore ændringsforslag bliver vedtaget.

Aage Fogh: På det radikale venstres vegne skal jeg anbefale, at man stemmer for det ændringsforslag, der er stillet af ministeren og tiltrådt af hele udvalget, nemlig nr. 11, og stemmer imod alle de andre ændringsforslag fra nr. 1 til 10.

Det ærede medlem hr. Asger Jensen gav udtryk for, at jeg under forhandlingerne havde været forhandlingsvillig, og det takker jeg for. Jeg kan sige tak i lige måde. Det har i det hele taget været glædeligt, at der var stor forhandlingsvilje i udvalget. At det ikke lykkedes at komme til et bredt forlig, beklager jeg, men det gjorde det nu ikke.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke den højtærede minister, fordi ministeren til betænkningen afgav en bemærkning, som jeg i virkeligheden anser for at være det vigtigste af det, der skete i forbindelse med forhandlingerne. Jeg vil gerne citere, hvad den højtærede minister her siger:

„Arbejds- og socialministeren har på denne baggrund over for udvalget erklæret sig rede til i tilslutning til de nu foreslåede ændringer i arbejdsanvisningsloven at fremskynde en sagkyndig undersøgelse af, om den danske arbejdsanvisningsstruktur, funktioner og virkemidler er tidssvarende.“

Det vil altså sige, at den højtærede socialminister over for udvalget og i overensstemmelse med hele udvalget har givet tilsagn om, at alle problemer, der står i forbindelse med arbejdsanvisningen, vil blive taget op til undersøgelse.

Jeg ville meget gerne have haft en tilføjelse — jeg ved ikke, om vi kan nå at få den endnu — idet jeg kunne ønske, at ministeren gav det

samme tilsagn med hensyn til arbejdsløshedskasserne. Der er jo nemlig ikke spor af tvivl om, at den struktur, arbejdsløshedskasserne har i dag, ikke kan oprettholdes. Det er i høj grad på tide, synes jeg, at arbejdsløshedskassernes folk selv bliver opmærksom på det, så de kan være med til at gennemføre den ændring, der må indføres i den kommende tid. Jeg erkender selvfølgelig, at arbejdsløshedskasserne har gjort overmåde meget godt i den tid, de har eksisteret. De har løst en stor opgave på en smuk måde, men det kan ikke nægtes, at efterhånden som udviklingen skrider frem, er det helt upraktisk at have den opdeling, vi har i dag. Det kan ikke være rimeligt, at arbejdsmændene, der dog vel repræsenterer den dårligst lønnede del af danske arbejdere, skal betale 250-300 kr. om året til deres arbejdsløshedskasse, medens f. eks. de langt mere velhavende smede kan nøjes med at betale en brøkdel heraf. Der må efter mit skøn findes frem til et grundlag, hvor der er mere solidaritet de forskellige kasser imellem. Det kan, så vidt jeg kan se, heller ikke være rimeligt, at vi har den ordning i dag, at man nu tvinger DSBs chauffører til at være medlemmer af Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse; de kunne vel i og for sig med lige så stor ret være medlemmer af smedenes arbejdsløshedskasse, og så slap de et par hundrede kroner billigere.

Her er en lang række spørgsmål, der virkelig er penge i for den enkelte, og som vi må tage op til overvejelse, og jeg ville derfor være glad for, om den højtærede socialminister ville strække sig så vidt, at han ville sige, at ud over at undersøge arbejdsanvisningen ville han også undersøge arbejdsløshedskassernes opbygning og struktur. Jeg tror nemlig ikke, vi klarer det ved at gennemføre de ændringer, som venstre og de konservative foreslår, om, at en kasse må ikke have under 500 medlemmer. Det løser ikke problemet. Vi vil komme af med en halv snes kasser, men så sker der ikke mere. At foreskrive, at socialministeren ikke må skønne over, om der er grund til at oprette en kasse, synes jeg heller ikke løser noget problem. Der skal en dybere undersøgelse til, og den håber jeg vil komme.

Rent principielt vil jeg gerne sige for mit vedkommende, at jeg vil strække mig vidt,

[Aage Fogh.]

så længe det drejer sig om at give understøttelse til dem, der uden egen skyld er ledige. Folk skal ikke sultes til at gå i arbejde her i dette land, hvis der ikke kan skaffes arbejde til dem. Men på den anden side vil jeg være lige så ivrig for, at det arbejde, der findes, skal udføres, så vidt det er muligt, selv om det ikke er inden for deres fag.

Jeg er heller ikke nogen stor tilhænger af på et tidspunkt, da kasserne ligger med en halv milliard i formue, så at overføre penge fra staten til kasserne. Det kommer nemlig ikke medlemmerne til gode. Arbejdsløshedskasserne har penge nok nu til at bestride de udgifter, de vil komme ud for, og derfor vil man kunne forstå — det er i hvert fald det, jeg gerne vil give udtryk for — at jeg vil være villig til yderligere forhandling mellem anden og tredje behandling, hvis det kunne lykkes at finde frem til et bredere grundlag, navnlig med det formål at få en generel strukturændring med hensyn til arbejdsløshedskasserne, en struktur, der passer bedre til de nye forhold, vi går ind til at arbejde under.

Chr. Madsen: Som det fremgår af betænkningen, har vi stillet to beskudne ændringsforslag. Det ærede medlem hr. Søren Andersen fra venstre sagde, at disse forslag kunne betegnes som en slags overbudspolitik. Det kommer ikke bag på mig, det havde jeg ventet på forhånd at man ville sige; men jeg havde egentlig ikke ventet, at ærede medlemmer fra partier, der stiller forslag om, at landbruget skal have understøttelse af en helt anden størrelsesorden, ikke vil erkende, at når man er uforskyldt arbejdsløs, må man have ret til understøttelse, ret til fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Men sådan kan det altså gå; jeg havde troet, man her i det høje ting var færdig med at komme med sådanne udtalelser om overbudspolitik, når der stilles ændringsforslag til foreliggende lovforslag.

I ændringsforslag nr. 5 foreslår vi, at dagpengesatserne skal forhøjes fra 19 kr. til 21 kr. for forsørgere, til 14 kr. 10 øre for ikke-forsørgere og til 17 kr. for ikke-forsørgere med mindst 8 års medlemstid. Det er altså det, man betragter som overbudspolitik. Jeg har sagt det i udvalget og vil sige det igen her: ved den ny arbejds-

løshedslov i 1960 fik man en del skævheder rettet og fik en nogenlunde god lovgivning. Under udvalgsbehandlingen, der foregik dengang, fandt man jo frem til tal, der udtrykkelig viste, at fra 1946 til 1958 var understøttelsen kommet i et forfærdende misforhold til den almindelige indtægt. Der var mange procents forskel, og jeg tror, de fleste partier dengang erkendte, at denne forskel skulle udlignes. Nu ser det altså ud til, at hvis man ikke forhøjer dagpengesatsen op til de 21 kr., som vi her foreslår, vil man komme i en lignende situation, for der er sket det fra 1. april 1960 til 1. april 1962, at gennemsnitsindtægterne, det, arbejdsdirektøren skal beregne som $\frac{4}{5}$ -grænse og $\frac{2}{3}$ -grænse, som i 1960 var 30 kr. pr. dag, er steget til i 1962 37 kr. 20 øre pr. dag. Det vil sige, at der er 24 pct. stigning i løbet af de 2 år, en stigning, som de arbejdsløse ingen erstatning har fået for, og en stigning, som der antagelig slet ikke er regnet med i lovforslaget, og hvis man ikke får den stigning fastlagt i de dagpengesatser, der skal stå i lovforslaget, vil det sige, at de arbejdsløse bliver ringere stillet i 1962, end de var i 1960. En sådan forringelse kan vi naturligvis ikke gå med til. Udgangspunktet for dagpengene må være sådan, at man kan se med nogenlunde ro på en sådan udvikling fremover, at de arbejdsløses indtægtsforhold i forhold til den øvrige befolknings indtægter er rimelige.

Vi stiller også ændringsforslag nr. 9 om, at maksimalgrænsen for huslejhjælpen skal være 260 kr. i stedet for 164 kr., og det gør vi med en begrundelse, som vi mener kan holde. Der sker jo det, at huslejen stiger på grund af bolig- og jordspekulation, og denne huslejestigning skulle de, der kommer ud i arbejdsløshed, ikke betale, for så vil de blive meget ringere stillet i de områder, hvor boligpriserne er steget i de år, der er gået. Derfor mener vi, det er velbegrunderet at stille forslag om et maksimum på 260 kr. Vi vil endda gå meget videre. Vi vil gå så vidt, at huslejen simpelt hen skal betales for en mand, der er ledig. Men vi er klar over, at det ville være for stort et spring og også ville møde meget stor modstand.

Når vi har hæftet os ved de to ting i lovforslaget, har vi gjort det, fordi man taler meget om, at der er rig beskæftigelse her i landet. Og det er der jo i forhold til årene

[Chr. Madsen.]

før i tiden. Men der er dog en vis arbejdsløshed i de fleste områder. De fleste amter i Jylland har både i 1960 og i 1961 haft arbejdsløshedsprocenter mellem 11 og 20 som årsgennemsnit, det vil sige, at der endnu er mange mennesker, der må regne med, at deres indtægt skal bestå for en væsentlig del af arbejdsløshedsunderstøttelse, og hvis man ikke vil sørge for dem nu, så vil der være stor risiko for, at disse mennesker i den nærmeste fremtid vil blive meget ringere stillet end før, for det kan vel ikke udelukkes, at man kommer til at stå over for en stigende arbejdsløshed. Det, man foretager i det høje ting i retning af forligsbestræbelser om omsætningsafgift, tyder på, at arbejdsløsheden vil komme til at stige . . .

Formanden: Jeg henstiller, at samtalerne i salen føres mere sagte.

Chr. Madsen: . . . og de mennesker, der kommer ud i en periodisk arbejdsløshed af den årsag, kan man ikke med rette sige skal bære udgifterne derved. De arbejdsløse kunne med rette sige, at det er en påtvungen situation, en situation, som de må have fuld erstatning for.

Jeg sagde ved første behandling, at når man skal vurdere arbejdsløshedslovgivningen her i landet, må man se på, hvordan det ligger andre steder, og jeg sagde, at vi på dette område var ved at komme bag efter andre lande. Den højtærede socialminister bad mig undersøge forholdene endnu en gang, fordi han ikke rigtig troede på det.

Jeg har skrevet til Sverige og fået nogle love og vedtægter derfra, og deres arbejdsfremmedling, som de kalder det, viser jo, at man i nogle år har ydet dagpengeunderstøttelser på 19 kr. og dertil 2 kr. pr. barn plus et hustrutillæg på 2 kr.; i henhold til andre love får man huslejetilskud på op mod 1 080 kr. om året, og dette huslejetilskud tilfalder dem, der har små indtægter og familier med mange børn. Hertil kommer,

at dagpengene, som man yder i Sverige, er skattefri. Disse bestemmelser med hensyn til dagpengene skal reguleres og er antagelig reguleret, for der står i deres „stadgar“, at de skal reguleres fra 1. januar 1962. Det viser jo tydeligt og klart, at lande, som vi gerne vil sammenlignes med, er foran os, og at vor arbejdsløshedslovgivning ikke følger med. De understøttelser, der betales i Danmark i øjeblikket, er for små.

Det ærede medlem hr. Bladt siger, at arbejdsløshedskasserne ikke havde henvendt sig til udvalget, og derfor måtte man gå ud fra, at arbejdsløshedsunderstøttelserne var tilfredsstillende. Man kan vel ikke med rette drage en sådan konklusion. Enhver, der ved, hvor stor arbejdsløshedsunderstøttelsen er, og enhver, der står over for at kunne komme ud i ledighed, ved jo på forhånd, at disse arbejdsløshedsunderstøttelser næsten ikke er til at eksistere for. Derfor må man vel se på understøttelserne også ud fra det sammenligningsgrundlag, som jeg her har fremdraget, og når man i andre skandinaviske lande har større tempo på for at få en mere moderne arbejdsløshedslovgivning, så bliver vi vel også nødt til at se på arbejdsløshedslovgivningen med andre øjne end tidligere.

Der er jo god beskæftigelse her i landet, der er muligheder for at gennemføre arbejdsløshedslove, som man ikke har kunnet gennemføre før. Statens udgifter til arbejdsløshedskasserne har været meget stærkt faldende i årene, der er gået, og hvis man fører en konsekvent politik, der går ud på at bibeholde beskæftigelsen og stadig væk fremskaffe mere beskæftigelse, vil det jo i realiteten sige, at udgifterne til arbejdsløshedslovgivningen bliver mindre og mindre. Men der er desværre tegn, der tyder på, at der kan komme en stigende arbejdsløshed. Jeg har allerede omtalt omsætningsafgiften, men der er også tegn på, at jo længere man kommer i forhandlingerne med hensyn til at gå ind i eller holde sig uden for de seks, des mørkere bliver udsigten til stigende arbejdsløshed. Derfor mener vi, at det er meget

[Chr. Madsen.]

nødvendigt, at man får understøttelsessatserne forhøjet, og i denne forbindelse vil jeg gerne rette det spørgsmål til den højtærede socialminister: har man tænkt på, hvad der vil ske med arbejdsløshedsunderstøttelserne, når omsætningsafgiften er gennemført? Skal de, der går i længere tid arbejdsløse, bære alle de udgifter, som omsætningskatten medfører, eller har den højtærede socialminister allerede på nuværende tidspunkt planer om, at understøttelsessatserne kan forhøjes, samtidig med eller efter at man har gennemført omsætningsafgiften?

Med disse bemærkninger vil jeg anbefale vore ændringsforslag, og jeg kan meddele, at vi ikke kan stemme for de af venstre og de konservative stillede ændringsforslag.

Grøndahl: Uanset at vi som udtalt ved første behandling ikke kan støtte lovforslaget, vil jeg alligevel ved denne lejlighed fremføre nogle bemærkninger om udvalgsarbejdet. At den højtærede minister er enig med udvalget i det principielle synspunkt, at jo mere arbejdsløshedsforsikringssystemet udbygges, des vigtigere vil det være at sikre sig størst mulig effektivitet i arbejdsanvisningen, må hilses med tilfredshed, og ministerens løfte om en sagkyndig undersøgelse af, om vor arbejdsanvisning i sin opbygning og funktion er tidssvarende, kan formodentlig føre til resultater, der vil være værdifulde for arbejdsmarkedet og pengebesparende for staten.

De af venstre og de konservative stillede ændringsforslag, som forekommer os helt indlysende, kan vi støtte, da de i hvert fald tilsigter at føre lovforslaget i den efter vor opfattelse rigtige retning.

Af bilag til underbilag i betænkningen fremgår det, at af de adspurgte 37 grupper, der er omfattet af statens overenskomster, er der 8, der i realiteten har bundet sig til kun at ansætte medlemmer af en fagforening. Finder den højtærede minister, at en sådan favorisering og dermed udelukkelse af alle andre vedrørende statsinstitutioners overenskomster er forenelig med ånden i et demokratisk samfund? Der forsmømmes jo sjældent nogen lejlighed herhjemme til ikke temmelig højlydt at rose os af, at vi er et sådant samfund; ministerens eget parti har jo oven i købet det demokra-

tiske som partiskilt. Mon tiden ikke skulle være moden til, at spørgsmålet om arbejdsløshedsforsikringerne og understøttelserne helt udgik som en statsopgave og på forsikringsbasis blev lagt over på LOs stærke skuldre i samarbejde med Arbejdsgiverforeningen og vel at mærke derfra blev overført til en organisation, der var fuldstændig uafhængig af de to organisationer? Statens opgave i den forbindelse skulle så indskrænke sig til at træde hjælpende til i ekstraordinære krisesituationer. Skulle der ikke være en praktisk mulighed for, at der kunne oprettes én og kun én landsomfattende arbejdsløshedskasse, der omfattede samtlige fag og med ligelig og selvfølgelig adgang, enten vedkommende var i fagforening eller ej, og med samme kontingent for alle og selvfølgelig med den mest intime kontakt med arbejdsanvisningen? I så tilfælde er jeg overbevist om, at en sådan forenklet organisering og administration kunne spare staten og de to organisationer mange penge og samtidig sætte en stopper for den usmagelige konkurrence, ja, faktisk krig på kniven, der nu er kasserne imellem, og desuden kunne afskaffe den ganske urimelige forskel, der nu er på de enkelte arbejderes arbejdsløshedskontingent.

Socialministeren (Bundvad): Jeg vil gerne tillade mig at gøre nogle bemærkninger i anledning af dels udvalgsindstillingen, dels de bemærkninger, som ordførerne har gjort.

Først vil jeg sige til det ærede medlem hr. Chr. Madsen, at man ikke umiddelbart kan sammenligne de danske og svenske understøttelsessatser, for man må jo i et land stille understøttelsessatsen i forhold til den løn, man opnår i det pågældende land, og som bekendt er de svenske lønninger højere end de danske, ligesom den svenske socialforsorg på flere punkter er gunstigere end den danske. Den afgørende forskel i forhold til den svenske arbejdsløshedsforsikring og arbejdsformidling er dog den, at man kun opnår de relativt gunstige vilkår, som det ærede medlem hr. Chr. Madsen omtalte — jeg følger til, at jeg ikke har nået at kontrollere dem — på den betingelse, at man underkaster sig arbejdsformidlingen fuldt ud, det vil sige, at man kan flyttes fra det ene sted i landet til det andet, man kan

[Socialministeren.]

blive flyttet fra det ene fag til det andet, man er ikke selv herre over, om man vil på skovarbejde om vinteren, eller hvad det end måtte være for en beskæftigelse man henvises til, og det er jo noget meget centralt, for i en sådan situation kan en offentlig arbejdsformidling langt bedre styre tingene end i de tilfælde, vi står over for, og det er bl. a. også en af årsagerne til, at vi må til at se på vort eget system.

Må jeg sige til det ærede medlem hr. Chr. Madsen, at jeg tror ikke, det vil være rigtigt i øjeblikket at vedtage det forslag om forhøjede understøttelsessatser, som er stillet af det ærede medlem. Forslaget vil koste 20 mill. kr. mere end regeringsforslaget, og det er for staten eller det offentlige 8,1 mill. kr. mere, og man ved jo, at man drøfter på alle andre leder, hvordan vi skal prøve på, om vi kan undgå nye udgifter. Endvidere vil det for kasserne koste 11,9 mill. kr., og det bliver ganske overvejende Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse, som kommer til at betale disse 11,9 mill. kr. Det betyder igen, at vi formentlig ikke vil kunne pålægge den pågældende kasse denne udgift, uden at kassen må gennemføre kontingentforhøjelser, og kontingentet i det fag er jo ret stort i forvejen; det burde det ærede medlem Chr. Madsen nok tænke på.

Det ærede medlem hr. Asger Jensen nævnedes særlig de problemer, der var med administrationsudgifterne. Ved 1958-loven fik vi det ordnet således, at kasserne selv skal udrede alle administrationsudgifterne. De kan ikke komme til nogen offentlig myndighed og udbede sig refusion hverken helt, halvt eller delvis for administrationsudgifterne. De skal betale dem selv, og det betyder, at de naturligt er interesseret i at holde deres administrationsudgifter så langt nede, som de nu engang kan.

Yderligere har kasserne foruden at være organ for forsikringen også den funktion at være organ for anvisningsmyndighederne, og de deltager sammen med arbejdsgiverne i en ret betydelig arbejdsanvisning. Dertil kommer endelig, at hvis man regner sine administrationsudgifter ud i en tid, hvor der er en meget, meget lav arbejdsløshed, vil disse blive forholdsvis store; man kan imidlertid ikke likvidere et forsikrings-

apparat, bare fordi det i øjeblikket er ret bekosteligt. Jeg ved ikke, om nogen har tænkt den tanke, at hvis der ikke havde været ildebrand et stykke tid, så skulle man ophæve alt, hvad der hedder administrationsudgifter ved brandforsikringen. Det går da vist ikke. Man skal sikre sig, at man har en baggrund for det arbejde, man er sat til at udføre.

Må jeg sige et par bemærkninger om de ændringsforslag, som partiet venstre og det konservative folkeparti har stillet. Ændringsforslagene nr. 1 og 2 drejer sig om betingelserne og principperne for anerkendelse af nye arbejdsløshedskasser. Efter den gældende ordning er det som bekendt principielt således, at enhver arbejdsløshedskasse har ret til at få offentlig anerkendelse og også den dermed forbundne støtte fra det offentlige, når den opfylder de almindelige forskrifter for en arbejdsløshedskasse. Efter lovens § 7, stk. 1, 2. punktum, gælder der kun den begrænsning heri, at ministeren i overensstemmelse med indstillingen fra arbejdsnævnet kan nægte anerkendelse af en ny fagligt eller stedligt begrænset kasse, såfremt der for vedkommende faglige eller stedlige område allerede findes en anerkendt arbejdsløshedskasse. Det er altså denne begrænsning, som udvalgets mindretal nu foreslår ophævet.

Da forslagsstillerne ved flere lejligheder har foretaget angreb på denne spærregel og spørgsmålet gang på gang har været til debat i det høje ting, skal jeg indskrænke mig til på ny at fastslå, at en ophævelse af bestemmelsen må befrygtes at medføre oprettelse af talrige mindre kasser. Det er jo klart, at persongrupper, som ikke mener at have nogen særlig ledighedsrisiko, har en væsentlig økonomisk interesse i at få oprettet en særlig kasse. En sådan udvikling ville imidlertid være en forflygtigelse af hele forsikringsprincippet, som arbejdsløshedsløven er bygget op på, og som naturligt går ud på, at de gode liv må være med til at betale for de mindre gode, og det er hovedpunktet i den sag.

Jeg vil gerne føje til, at reglerne i § 7 ikke bør benyttes til i ethvert tilfælde at gå imod anerkendelse af nye kasser. Den ansvarlige minister må naturligvis lægge overordentlig stor vægt på den indstilling, som kommer fra arbejdsnævnet, og hvis

[Socialministeren.]

indstillingen er enstemmig fra nævnet, må ministeren følge denne indstilling. Hvis den derimod ikke er enstemmig, er ministeren friere stillet; og som det vist er det ærede medlem bekendt, har der foreligget tilfælde af den art, hvor jeg har foretaget anerkendelse på trods af flertallets indstilling.

Ændringsforslag nr. 2 angår spørgsmålet om, hvorvidt der skal være 100 eller 500 medlemmer. Det er jo da nok en sag, man kunne drøfte, hvis det var et forslag, der stod alene; men som venstre og de konservative har stillet det op, står det jo sammen med ændringsforslag nr. 1 og går altså ud på en ubetinget godkendelse af den pågældende kasse i hvert enkelt tilfælde, hvis den opnår 500 medlemmer. Jeg ved ikke, om man har tænkt over den konsekvens, det kan få for forsikringssystemet. En hurtig udregning vil sige os, at hvis ministeren ubetinget skal godkende det, hver gang 500 samler sig og forlanger en arbejdsløshedskasse, kan vi i løbet af kort tid få 1 500 arbejdsløshedskasser her i landet. Det er vel ikke det, der er meningen. Hvis man har tænkt sig at foretage en stramning og sortering, kan man drøfte, om tallet skal være 500 eller 1 000, eller hvad det nu skal være, men den anden betingelse må gælde ved siden af.

I ændringsforslag nr. 3 foreslås det, at medlemsbidraget skal være ens for kassens medlemmer, hvad enten de tillige er medlemmer af vedkommende faglige organisation eller ej. Som anført i betænkningen indeholder arbejdsløshedsloven ingen regler om dette forhold, og det er også blevet understreget her, men hjemmelen for at kræve højere bidrag af de medlemmer, der ikke er medlemmer af den faglige organisation, findes i arbejdsnævnets godkendte mønstervedtægt. Det forhøjede bidrag kan ikke udgøre mere end $33\frac{1}{3}$ pct., medens det tidligere kunne komme helt op på 75 til 100 pct. af det normale bidrag.

Det spørgsmål, om man skulle opkræve et sådant ekstra kontingent for dem, der ikke var medlemmer af den faglige organisation, har været undersøgt ganske nøje. I 1941 nedsatte den daværende regering et udvalg vedrørende den sociale lovgivning. Det pågældende udvalg bestod af 5 regeringsmedlemmer samt repræsentanter for

socialdemokratiet, partiet venstre, det konservative folkeparti, det radikale venstre og Danmarks retsforbund, Dansk Arbejdsgiverforening og arbejdsløshedskasserne. Udvalget afgav betænkning i 1942, og vedrørende det problem, der her er diskuteret, nemlig det forhøjede medlemsbidrag, sagde man noget, som har interesse for os i dag, og jeg beder om den højtærede formands tilladelse til et kort citat:

„Udvalget finder, at deltagelse i administrationsudgifterne kun kan dække en ringe del af forhøjelsen.“

Altså det vil sige: man lægger ikke afgørende vægt på administrationsudgiften. Videre siger man:

„Udvalget må imidlertid erkende, at den omstændighed, at den her omhandlede gruppe af medlemmer i modsætning til de øvrige kan indtræde i og udtræde af forsikringen efter eget forogdtbefindende og således kan unddrage arbejdsløshedskasserne medlemsbidraget i arbejdsperioder, hvor de netop burde betale det, begrundes en rimelig forhøjelse af bidraget. Man ville imidlertid i så henseende finde, at grænsen burde sættes ved en forhøjelse på $33\frac{1}{3}$ pct. Arbejds- og socialministeren har erklæret sig villig til at foranledige, at kontingentet for de medlemmer af anerkendte arbejdsløshedskasser, som ikke står tilsluttet vedkommende faglige organisation, ikke sættes til mere end $33\frac{1}{3}$ pct. over kontingentet for kassernes øvrige medlemmer, og udvalget finder herefter ikke, at der er grundlag for at foreslå optaget nogen bestemmelse i loven om dette forhold.“

Altså det ligger her ganske klart, og jeg skal ikke gå meget i enkeltheder, men kun fastslå, at standardvedtægterne indeholder bestemmelsen, og at disse standardvedtægter med mellemrum har været til revision. Sidst har de været forhandlet i arbejdsnævnet i 1959, altså for ca. 2 år siden, hvor også bestemmelsen om de $33\frac{1}{3}$ pct. blev enstemmigt godkendt af repræsentanter for både venstre og de konservative.

Ændringsforslag nr. 4 går ud på, at den refusion på 85 pct., som jeg har foreslået, skal nedsættes til 80 pct. Hertil vil jeg gerne bemærke, at det ikke er alle kassernes sociale udgifter, der dækkes med 85 pct. som her foreslået; det gælder kun de kasser,

[Socialministeren.]

der har haft over 15 dages ledighed i gennemsnit pr. medlem. Som det blev nævnt før, er der her ganske særlig tale om Arbejdsmands og Specialarbejder Forbundet, der tegner sig for 93 pct. af de anslåede merudgifter. De øvrige 7 pct. fordeler sig på andre kasser.

I udvalget har vi diskuteret, hvordan man skulle se på det forhold, og om man kunne sætte det i relation til kassernes formue. Jeg vil da i den anledning gerne nævne her, at den gode beskæftigelses-situation naturligvis også har bragt kasserne den fordel, at de bedre kunne konsolidere sig, men ser man på formuegennemsnittet pr. 1. marts 1961, er det for samtlige kasser 661 kr. pr. medlem, men de 10 kasser, som jeg foreslår skal have 85 pct. refusion af de sociale udgifter, er ikke oppe på 661 kr., men nede på 276 kr. Tager vi Arbejdsrådene og Arbejdsrådene alene, vil man se, at den er nede på 216 kr. Der er altså i høj grad en reel begrundelse for, at man skal gennemføre den forhøjelse, jeg har foreslået.

Hvad angår spørgsmålet om, hvilken reguleringsfaktor man skal anvende fremover, om man skal bruge pristallet, hvorefter ministeren med mellemrum skal foreslå forhøjelser, fordi lønningerne er steget, eller forhøjelserne skal ske automatisk, skal jeg nøjes med at sige, at det ikke er mere end 2 år siden, at folketingets medlemmer enstemmigt anerkendte, at når lønnen var steget, skulle understøttelserne stige tilsvarende, og det vedtog man. Den forskel, der altså er mellem det tidligere og det, jeg nu foreslår, er alene, at vi fremtidig én gang om året gør op, hvor meget lønnen er steget, og så lader understøttelsen følge med lønnen rent automatisk. Jeg finder det helt rigtigt, at arbejdsløshedsunderstøttelsen, som er en erstatning for tab af arbejde og løn, står i et fast forhold til den løn, man nu engang kan oppebære.

Jeg tror, jeg skal indskrænke mig til disse bemærkninger, selv om der nok kunne være mere. Men lad mig dog sige om karenstiden, at for mig står det sådan, at det nok principielt var rigtigt, om vi slet ikke havde nogen karenstid, men det mener jeg ikke, at tiden er til nu. Vi har gradvis arbejdet os ned på de 6 dage, vi har nu, og nu fore-

slår vi en 3 dages regel. Men jeg gør da opmærksom på, at den er fakultativ — eller valgfri om man vil. Det er ikke noget, staten påtvinger kasserne, de skal selv vælge, om de vil have det, og hvis de vil, så skal de betale for det; i hvert fald over 50 pct. af udgifterne skal kasserne selv betale.

Derudover skal jeg kun sige, at de problemer, som er nævnt i betænkningens bilag om ansættelser i staten, vedrører ikke arbejdsløshedsloven. Jeg har sagt det i udvalget og kan godt gentage det her: vilkårene for ansættelse i arbejdsforhold fastsætter man ikke i en arbejdsløshedslov. Arbejdsløshedsloven drejer sig om vilkår, når man er arbejdsløs. Jeg skal gøre opmærksom på, at de regler, man henviser til i diskussionen, indeholdes i cirkulæret af 1933. Det har man bygget på hele tiden siden, og man forhandler fra statens side på samme frie vilkår som andre arbejdsgivere med sin arbejdskraft.

Jeg tør måske tillade mig den politiske bemærkning, at hvis oppositionen mener, at disse bestemmelser er helt forkastelige og forkerte, så havde der været god lejlighed til for den i de mange år siden 1933, at få dem ændret, men det har den ikke gjort.

Så skal jeg lige føje til, at med hensyn til anvisningssystemet fremover er jeg meget tilfreds med, at udvalget bakker det synspunkt op, at vi nu skal gennemgå anvisningsproblemerne. Det ligger nu engang sådan, at trods det, at vi har høj beskæftigelse og også i visse tilfælde mangel på arbejdskraft, har vi i andre områder af landet stadig væk ledighed, og det er ikke rimeligt. Vi må prøve, om ikke vi kan få vort system ordnet således, at anvisningen bliver mere effektiv, eventuelt ved hjælp af nogen uddannelse af den arbejdskraft, der skal omskoles til det behov, som erhvervslivet nu engang har for den. Men dertil kommer også, at hvis Danmark går ind i fællesmarkedet, vil der opstå en lang række problemer omkring arbejdskraftens bevægelighed, som vi i høj grad er nødt til at tage i betragtning, og derfor tror jeg, vi skal sætte denne undersøgelse i gang.

Til allersidst vil jeg sige til det ærede medlem hr. Aage Fogh, som spørger mig, om jeg mellem anden og tredje behandling vil give tilsagn om, at vi allerede nu begyn-

[Socialministeren.]

der at foretage en undersøgelse vedrørende en strukturændring af arbejdsløshedskasserne, at jeg ikke mener, tiden er moden til det. Vi havde jo en kommission siddende fra 1953 til 1957-58, og den kunne ingen vegne komme. Der var politiske repræsentanter, der var kasserepræsentanter, og der var sagkyndige. Så blev det taget fra kommissionen, og man gik herover i folketinget og fik endelig langt om længe det forslag, vi nu har som lov, arbejdet igennem og vedtaget. Jeg mener, at denne lov må virke i nogen tid, før man tænker på at gennemføre en nyordning.

Ellers vil jeg gerne sige, at jeg principielt er enig med det ærede medlem hr. Aage Fogh i, at der nok må kunne findes et noget klogere system end det, vi har nu, hvorefter de, der har den største arbejdsløshedsrisiko, også betaler det største kontingent, medens de, der har den mindste risiko, betaler det mindste kontingent. Der kunne måske tænkes mange andre muligheder, men er der ikke noget om, at der skal nogen erkendelse til i de grupper, der skal betale, før det er til at komme igennem med en nyordning?

Ninn-Hansen: Det har overrasket mig, at den højtærede socialminister vedrørende vort ændringsforslag om bortfald af forhøjelsen på 33 $\frac{1}{3}$ pct. af kontingentet ikke har et eneste argument at anføre imod oppositionens standpunkt, men alligevel opretholder sin afvisende holdning.

Den højtærede socialminister henviste til en betænkning fra 1942, hvori der tales om, at der skulle være denne adgang til at forhøje kontingenterne for arbejdsløsheds-kassemedlemmer, der ikke også var medlemmer af de pågældende fagforbund, under henvisning til administrationsomkostninger og arbejdsløshedsrisiko. Det har ikke været muligt for den højtærede socialminister på noget tidspunkt at vise, at der var behov for dækning af administrationsudgifter, og den højtærede socialminister kan jo ikke nøjes med at henvise til arbejdsløshedsrisikoen, for den højtærede minister ved meget vel, at selv i tilfælde, hvor der ikke er tale om nogen arbejdsløshedsrisiko, hvor de pågældende er ansat i staten, hvor de er forpligtet af en eksklusivbestemmelse, går

man op til en tredjedels forhøjelse. Den højtærede minister har altså ingen argumenter, men afviser alligevel oppositionens forslag.

Når vi beskæftiger os med spørgsmålet, er det selvfølgelig, fordi vi mener, at det er uberettiget, at man pålægger medborgere her i landet et straffekontingent, hvis de ikke ønsker at være medlemmer af en fagforening, og jo dårligere de pågældende er stillet, jo mere bliver de straffet.

En arbejdsmand skal betale 1 kr. 85 øre ekstra i straffekontingent, hvis han ikke ønsker at stå i Arbejdsmændenes Fagforbund. Det er altså det, den høje regering ønsker at opretholde. Men vi har også rejst spørgsmålet, fordi vi — som det er blevet fremhævet ved andre lejligheder, når vi har drøftet denne lovgivning — ønsker at modvirke de forsøg på organisationstvang, som vi ser man søger at gennemføre. Her er altså en måde, hvorpå man kan gennemføre organisationstvang, og man kan navnlig gøre det, når der — som vi ved — findes forskellige eksklusivbestemmelser, hvorefter de ansatte er forpligtet til at være medlemmer af en arbejdsløshedskasse. At dette finder sted inden for det private erhvervsliv, vedkommer måske — kan man sige — i første omgang ikke det høje ting; men det vedkommer det høje ting, hvis det er staten, der går foran i bestræbelsen for noget, der kan føre og fører til organisations-tvang.

Vi har i udvalget indhentet oplysning om, hvorvidt der fandtes bestemmelser, hvorefter man forpligtede de ansatte inden for staten til at være medlemmer af en arbejdsløshedskasse. Som man ser af den afgivne betænkning, er det uhyre mange steder, staten forpligter de ansatte dertil — jeg skal nævne nogle enkelte tilfælde, der er optrykt i bilag til underbilag i betænkningen. Statshospitalerne og vandbygningsvæsenet: der beskæftiges fortrinsvis medlemmer af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse, fortrinsvis Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse. Generaldirektoratet for statsbanerne: ved antagelse af arbejdere er man enig om, at der fortrinsvis beskæftiges medlemmer af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse, dog fortrinsvis af Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse. Civil-

[Ninn-Hansen.]

forsvaret: civilforsvarsstyrelsen indgår på fortrinsvis at beskæftige folk, der er medlemmer af Bygningssnedkernes Fagforening; dér tvinger man dem altså ind i fagforbund, hvis de vil være ansat i civilforsvaret. Statens seruminstitut: seruminstitutet antager først og fremmest medlemmer af Jord- og Betonarbejdernes Fagforening, undtagen hvor denne ikke kan skaffe den efter instituttets skøn kvalificerede arbejdskraft. Den kgl. grønlandske handel: arbejderne skal være medlemmer af Lager- og Pakhusarbejdernes Forbund. Handelen giver tilsagn om fortsat kun at antage arbejdskraft efter samråd med forbundet. Civilforsvaret: civilforsvarsstyrelsen indgår på fortrinsvis at beskæftige folk, der er medlemmer af Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds Arbejdsløshedskasse.

Jeg vil tro, at mange af de mennesker — og det er vel flertallet af befolkningen — der regner med, at vi har foreningsfrihed, er overraskede over at få at vide, at vi har bestemmelser, der på den måde tvinger folk ind i en bestemt fagforening eller en bestemt arbejdsløshedskasse. Der er i udvalget blevet stillet nogle spørgsmål til den højtærede socialminister herom.

Da den højtærede socialminister har henvist andre spørgsmål til finansministeren, vil jeg gerne have lov til at stille et par spørgsmål til den højtærede finansminister. Jeg kan ikke forvente, at den højtærede finansminister kan besvare spørgsmålene i dag, men jeg beder om, at de må blive besvaret ved tredje behandling.

Når det drejer sig om statens ansatte, må man selvfølgelig stille sig selv det spørgsmål: hvordan kan det gå til? Er der nogen hjemmel for på denne måde at tvinge de ansatte ind i fagforbundene? Vi har fået at vide, at den eneste hjemmel, der findes, er den, der er omtalt i svaret på spørgsmål 12, som er optrykt i underbilag i betænkningen. Man henviser her til statsministeriets cirkulærer af 7. juni 1933 og 28. februar 1935 — de såkaldte Stauning-cirkulærer — hvori det er fastsat, at familieforsørgere og sådanne, som har forsikret sig mod arbejdsløshed, fortrinsvis bør komme i betragtning ved antagelse af arbejdere til

alle arbejder, der udføres her i landet for statens og kommunens regning eller med tilskud fra stat og kommune.

Jeg tror end ikke, den højtærede justitsminister vil kunne sige, at der er nogen som helst mulighed for med dette som hjemmel at gennemføre de bestemmelser, jeg lige har omtalt, hvori man tvinger folk til at være medlemmer af bestemte kasser eller bestemte faglige organisationer. Derfor vil jeg gerne spørge den højtærede finansminister, om ministeren anser samtlige de bestemmelser i overenskomster mellem statsinstitutioner og fagforbund, som jeg her har nævnt, for at være i fuld overensstemmelse med de nævnte cirkulærers anvisning.

Jeg vil også gerne spørge den højtærede finansminister, hvorledes han mener at staten og statsinstitutioner vil kunne hævde disse bestemmelser over for de ansatte. Mener finansministeren f. eks., at det vil være muligt at kræve de ansatte afskediget, hvis de ikke følger disse bestemmelsers krav om medlemskab af et fagforbund eller en arbejdsløshedskasse? Disse ting vil vi gerne have klarhed over på baggrund af de overenskomster, der gælder i dag. Vi ved jo, at disse overenskomster udløber til foråret, og at det derfor vil være muligt for staten at opsigte overenskomsterne, hvis der ikke er hjemmel for dem eller man ikke anser dem for rigtige. Jeg tror, det er et spørgsmål, som vi i allerhøjeste grad vil vende tilbage til i det høje ting.

Bladt: Jeg har en enkelt bemærkning til det ærede medlem hr. Chr. Madsen. Jeg ser ham ikke i øjeblikket, men forhåbentlig hører han, hvad jeg har at sige. Jeg har i min første tale ikke sagt, at den omstændighed, at kasserne ikke har reageret over for udvalget, var udtryk for, at understøttelserne var store nok. Det, jeg sagde, var, at jeg tvivlede på, at arbejdsløshedskasserne var parat til at påtage sig forøgede udgifter ud over, hvad regeringens forslag medfører, ca. 12 mill. kr. Jeg ved godt, at understøttelsernes størrelse kan diskuteres, men jeg ved da i hvert fald også, at nogle af de understøttelsessatser, som det ærede medlem foreslår, vil komme op over de minimumslønninger, som vi har på nogle

[Bladt.]

områder. Det ærede medlem hr. Chr. Madsen er arbejdsmand, det er jeg også. Jeg ved ikke, om det ærede medlem har prøvet, hvad det vil sige at være arbejdsløs. Det har jeg i hvert fald, både i 20erne og i 30erne, og jeg kan sige, at på baggrund af den understøttelse, vi fik dengang, er der sket meget, meget værdifulde fremskridt og forbedringer i vor arbejdsløshedslovgivning. Jeg tror, at når dette lovforslag kommer til tredje behandling, vil også det ærede medlem Chr. Madsen med glæde stemme for de forbedringer, det indeholder.

Søren Andersen: Det kan ikke nægtes, at jeg er noget overrasket over, at den højtærede minister ikke kunne godtage vore ændringsforslag. Jeg synes, de er af en sådan karakter, at de måtte kunne nyde fremme.

Hvad angår vort ændringsforslag nr. 1, må det vist betragtes som værende et forslag, der absolut er behov for, for som loven administreres nu, er det faktisk sådan, at nye fag næsten ikke kan opstå og få deres selvstændige arbejdsløsheds-kasser, lige så vel som gamle fag næsten heller ikke kan forsvinde, selv om der kun er meget, meget få af de pågældende arbejdere tilbage.

Med henblik på fremtiden har vi næsten både tryglet og bedt den højtærede minister om at gå ind i et samarbejde om en rationalisering og en strukturændring; vore ændringsforslag er i hvert fald at betragte som en begyndende strukturændring. Vi vil da meget gerne se videre fremad. Jeg anerkender, at der, siden loven om arbejdsløsheds-kasser sidst var fremme til behandling — med et kommissionsarbejde, der var gået forud — er sket betydelige forbedringer i denne lovgivning. Men det er, lige som om der hele tiden, også dengang, har været noget i retning af et tabu: man måtte ikke røre ved strukturen, selv om den højtærede ministers parti på en række andre områder, bl. a. sygekasselovgivningen, har været en ivrig talsmand for strukturændringer.

Med hensyn til de sociale ydelser er det med nogen forundring, man ser, at der for en række af kasserne skal indføres en ændret refusionsprocent, navnlig i betragtning af de forskellige kassers formue. Tjenerforbundets arbejdsløshedskasse har en for-

mue på 1 460 kr. pr. medlem, sømændenes har 946 kr., søfyrbødernes 941 kr., stendindustriens 1 812 kr., musikernes 847 kr.; kristelig fagforening har 1 171 kr., gartneriarbejderne 374 kr., brolæggerne 938 kr., arbejdsmænd og specialarbejdere 216 kr., og endelig tilslut artisterne 3 kr. Man ser i og for sig ikke nogen egentlig nød og noget egentligt behov undtagen for artisternes vedkommende. Det er derfor med nogen forundring, man ser ministerens forslag, også når man erindrer sig, hvilke forhold der var til stede, og det, der skete sidst, da et tilsvarende lovforslag var fremme. Da var formuen i hvert fald mindre pr. medlem, og ikke desto mindre var det regeringspartierne selv, der foranledigede, at forslaget blev taget af bordet. Jeg savner derfor en virkelig argumentation for rigtigheden af det, der her foreslås.

Vi var jo inde på en drøftelse af antagelsen af arbejdere, om de var arbejdsløshedsforsikrede eller ikke-arbejdsløshedsforsikrede, altså om de overenskomster, der gælder for forholdet mellem staten og en række fagforbund. Jeg sagde i mit første indlæg, at der ikke var nogen linje deri, og jeg spurgte den højtærede minister, om man var sikker på, at cirkulæret i intet tilfælde var overtrådt. Jeg fik det svar, at det hørte ikke ind under denne lov. Det er måske rigtigt, men det er et spørgsmål, som i allerhøjeste grad interesserer, og jeg vil være meget interesseret i at høre besvarelsen på det spørgsmål, som det ærede medlem hr. Ninn-Hansen rettede til den højtærede finansminister.

Jeg skal i øvrigt ikke forlænge debatten om lovforslaget, men udtale håbet om, at man vil besinde sig og stemme for vore ændringsforslag.

Asger Jensen: Den højtærede socialminister argumenterede, som om vi havde stillet forslag om helt at afskaffe administrationen af arbejdsløsheds-kasserne. Det er der naturligvis ingen, der har gjort eller har tænkt på at gøre. Det, vi har sagt, er dette: nu er der vel sket en sådan ændring på arbejdsløsheds-kasseområdet, at man bør modernisere kasserne efter den nye tingenes tilstand. Der er jo forskel på helt at ophæve en administration og at rationalisere den. Vi har i udvalget fået oplyst, at

[Asger Jensen.]

i en mindre provinsby er der 30 udbetalingssteder for at udbetale en arbejdsløshedsunderstøttelse på, så vidt jeg husker, mindre end 6 000 kr. pr. udbetalingssted. Der er dog et stort spring imellem, om man helt vil afskaffe en administration, eller om man vil rationalisere og modernisere den. Rationalisering og modernisering er dog vist noget, vi bør være positivt indstillet over for.

Jeg sagde også i mit første indlæg, at jeg vidste meget vel, at statstilskuddet er bygget sådan op, at der ikke betales direkte til administration. Nej, men når det foreslås, at man på andre områder forhøjer statstilskuddet, således som det sker for de sociale ydelsers vedkommende, fra 80 til 85 pct. — ja, om man så giver tilskuddet til kasserne på den ene eller den anden måde, er jo underordnet. Derfor vil jeg heller ikke tro, at den højtærede minister vil afvise det som et lovgivningsanliggende at have for øje, at disse kasser kan administreres på en rimelig måde for en rimelig udgift.

Jeg vil gerne takke det ærede medlem hr. Aage Fogh for de synspunkter, han gjorde gældende. Jeg fik næsten det indtryk, at det ærede medlem syntes bedst om vore synspunkter. Jeg fik desværre også det indtryk, at det vist ikke vil give sig udtryk ved stemmeafgivningen. Man må vist forstå det således, at hvis det ærede medlem skulle følge sin hjertens mening, ville han stemme for vore ændringsforslag. Det må skyldes andre, uvedkommende grunde, hvis det ikke sker. Også det ærede medlem har vedrørende strukturrationaliseringen været aktiv, været medinteressert. Jeg tror, at det gælder for det ærede medlem, som det gælder for mig, at det ærede medlem har ingen lyst til at foreslå en kommission, navnlig ikke en kommission bestående af arbejdsløsheds-kasserrepræsentanter, for vi tror ikke, det kan løse problemerne, men vi er ganske sikre på, at der kan findes en udvej for en forenkling af

administrationsapparatet. Det var heller ikke nogen ubetydelig tilslutning, der var hertil i udvalget. Jeg skal ikke her komme ind på at røbe enkeltheder fra udvalgets arbejde, men det var repræsentanter fra mange partier, der sagde, at det tidspunkt må nærme sig, hvor vi skal tage dette arbejde op.

Må jeg så endelig som svar på den højtærede ministers spørgsmål om, hvorvidt vort ændringsforslag om at forhøje minimumsantallet af medlemmer fra 100 til 500 kunne stå alene, sige, at det er foranlediget af vort ændringsforslag nr. 1, men på den givne foranledning vil jeg sige, at dette spørgsmål vil vi gerne forhandle om under udvalgmøderne mellem anden og tredje behandling. Jeg mener for mit vedkommende, at ændringsforslaget kan stå alene, men naturligvis også således at § 8 opretholdes i sin fulde ordlyd. Det vil sige, at det også må få konsekvenser for den halve snes kasser, som i dag har mindre end 500 medlemmer. Man kan så forhandle om en overgangstid, således at de kan indrette sig, men et sådant forslags vedtagelse vil betyde en begyndende strukturændring, idet de mindste kasser nemlig fjernes.

Hvis man har vilje fra regeringens side, fra den højtærede ministers side, til virkelig at tage fat på denne opgave, er vi fra vor side rede.

Aage Fogh: Jeg takker for den velvilje, den højtærede minister har vist med hensyn til en undersøgelse af arbejdsanvisningen, men jeg vil gerne på grundlag af ministerens bemærkninger sige følgende.

Af den højtærede ministers svar til repræsentanten for socialistisk folkeparti forstod jeg, at den højtærede minister sagde om understøttelserne i Sverige, at man skal huske på, at arbejdsformidlingen i Sverige er lagt til rette på en helt anden måde end herhjemme, og derfor kan man give en højere understøttelse derovre, men så må arbejderne til gengæld tage arbejde, hvor

[Aage Fogh.]

det findes, og i hvilket fag det findes. Hvis jeg har forstået ministeren rigtigt, er det en udtalelse, jeg gerne vil fremhæve, for jeg synes, den har mægtig interesse. Hvis det er rigtigt, at det er sådan i Sverige, at arbejderne må flytte derhen, hvor arbejdet findes, og at de må tage det i de fag, hvor det findes, må jeg sige: tænk, hvis vi havde det sådan herhjemme, at de gamle, dygtige murerarbejdsmænd, der går rundt omkring på byggepladserne, kunne få lov til at stable de byggeklodser op, man nu bruger. Jeg bor på et sted i Roskilde, hvor der bygges umådelig meget, og jeg har det indtryk, at jeg godt kunne påtage mig at lægge de store klodser op, der benyttes i det moderne utraditionelle byggeri, men jeg har også det indtryk, at det er de faglærte murersvende, der får lov dertil, murerarbejdsmændene rører ikke ved dem. Tænk, om man kunne gennemføre den ordning herhjemme, at dette arbejde kunne overlades til en fingernem arbejdsmand og det arbejde, han har haft hidtil, blev udført af andre, som måske kunne hentes fra arbejdsledelsesøerne; det ville være en lykkelig udvikling. Derfor vil jeg gerne sige til den højtærede minister, at hvis det er rigtigt, at man har det sådan i Sverige, skulle man så ikke prøve på at få noget tilsvarende herhjemme. Jeg understreger meget stærkt, at det, det drejer sig om for mig, er ikke, om den, der er ledig uden egen skyld, får 2 eller 3 kr. mere om dagen i understøttelse, men at man får så mange som muligt ind i nyttigt, effektivt arbejde. Der er ikke noget, vi trænger mere til her i landet end at få fremmet byggeriet, og hvis vi med praktiske ændringer kunne få sat gang i byggeriet og skaffet flere boliger og skaffet arbejde til mange flere arbejdsmand, var meget vundet.

Den højtærede minister sagde endvidere, at han i og for sig ikke var uenig med mig i de betragtninger, jeg har gjort gældende i visse retninger. Det er jeg glad for. Men ministeren føjede til, at tiden er ikke inde til at ændre, for de, der bærer byrderne, skal også erkende det. Ja men hvem er det, der bærer byrderne i vore arbejdsledelseskasser i dag? Det er arbejdsledelsesmændene, det er der ikke spor tvivl om. Det er min er-

farings gennem mange års arbejde med arbejdsledelseskasserne og også fra arbejdet i arbejdsnævnet, at det er de danske arbejdsledelsesmænd, der bærer hovedbyrden inden for vor arbejdsledelsesforsikring, og det er et spørgsmål, om det er rigtigt, at de skal blive ved med det. Det er et spørgsmål, om det er rigtigt, at arbejdsledelsesmændene skal betale 5 kr. 50 øre om ugen, når smedene betaler nogle og tres øre om ugen, eller om der ikke skal en helt anden form til.

Det er også et spørgsmål, om ikke man skal have arbejdsledelsesgiverne til at betale mere, hvis det er sådan, at arbejdsledelsesgiverne har interesse i, at der er en vis reserve. Alle de problemer synes jeg vi burde tage op til undersøgelse.

Så vil jeg gerne sige for mit vedkommende, at når der nu bruges — og det gør der vitterligt — imellem 32 og 33 mill. kr. til administration, så var det dog vistnok ikke usandsynligt, at en del af de penge kunne anvendes bedre, hvis vi omorganiserede administrationen af vore arbejdsledelseskasser. Arbejdsledelseskasserne er dog ikke tænkt at skulle være arbejdspladser; de er dog tænkt som en nødhjælp i tilfælde af ledighed. Det er ikke som beskæftigelsesforanstaltning, vi har dem.

Altså højtærede minister, jeg henstiller igen, at vi tager et alvorligt overvejelser, om ikke det gode tilsagn, ministeren har givet om at undersøge arbejdsledelsesforanstaltningen, skulle udvides til også at omfatte arbejdsledelseskasserne. Det er ikke dikteret af uvilje imod de ledige, tværtimod, men jeg tror, tiden er inde til det nu.

Chr. Madsen: Jeg er enig med det ærede medlem hr. Aage Fogh i hans betragtninger med hensyn til, at det er arbejdsledelsesmændene, der bærer de store byrder ved arbejdsledelsen og også bærer de store byrder ved den nuværende arbejdsledelse. Det er vel også årsagen til, at en del arbejdsledelsesmænd meget gerne vil skilles ud fra deres store forbund, fordi de har fundet ud af, at det koster dem 5 kr. 55 øre i arbejdsledelseskontingent hver uge, når de er medlem dér. Hvis de derimod kan få en lille, separat kasse for sig selv, vil de slippe for de 5 kr. 55 øre om ugen. Det er ikke noget principielt, det er hverken frihedsbegrebet eller

[Chr. Madsen.]

grundlovsbestemmelser, der motiverer deres ønske om at lave en speciel arbejdsløsheds-kasse; det er simpelt hen de 5 kr. 55 øre, de sparer om ugen.

Men det, jeg egentlig ville, var at komme med et par bemærkninger til det ærede medlem hr. Bladt. Det ærede medlem sagde, at vore ændringsforslag kunne komme i nær konflikt med den firefemtedelsgrænse, som var fastsat i arbejdsløshedsloven. Jeg mener ikke, det vil blive tilfældet, men at man kun vil komme noget længere op imod denne grænse. For øvrigt blev den firefemtedelsgrænse, vi har nu på 37 kr. 20 øre, offentliggjort i august måned 1961. Der skal altså offentliggøres en ny grænse engang i sommer, og man må gå ud fra, at den vil ligge betydeligt over de 37 kr. 20 øre, så man skal nok få at se, at hvis man forhøjer dagpengebeløbet til de satser, vi har foreslået, vil afstanden mellem de 21 kr. og firefemtedelsgrænsen blive nøjagtig den samme, som den er nu.

Et andet spørgsmål, som det ærede medlem rejste, var, om kasserne havde råd til at betale en sådan dagpengeforhøjelse. Ja, det kan der selvfølgelig være delte meninger om, og jeg ved jo godt, at hvis man spørger Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasses hovedledelse om det, så siger den nej; men de papirer, vi har fået forelagt i udvalget, siger ja, man kan godt bære denne forøgede udgift.

Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse har en formue på 53 mill. kr. Ifølge det foreliggende lovforslag vil forhøjelsen komme til at andrage 9,9 mill. kr. Hvis man går op til de 21 kr. om dagen, hævder det ærede medlem hr. Bladt at det vil komme til at koste 12 mill. kr. Lad os gå ud fra det, så vil det altså sige, at der bliver en forhøjelse i kassernes udgifter på ca. 20-21 mill. kr. i alt, og efter de papirer, der foreligger for udvalget, kan man altså bære disse udgifter. Og hvad vil der ske, hvis Dansk Arbejdsmands og Specialarbejder Forbund engang kommer og siger: ja men vi kan ikke klare de udgifter længere? Så vil der kun ske det, som er sket tidligere, at så må denne arbejdsløsheds-kasse have noget mere i statstilskud, og det hænger jo sammen med, at Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse er en opsamlerskasse

for næsten alle mulige fag og alle mulige andre arbejdsløsheds-kasser.

Jeg tror altså på, at man kan gennemføre det. Jeg tror også på, at pengene kan findes. Der er jo allerede i bemærkningerne til lovforslaget gjort opmærksom på, at der kan være en fejlregning, eller om ikke just en fejlregning så i alt fald tal, der ikke vil holde, idet der står, at tallene er beregnet på basis af en ledighedsprocent på $5\frac{1}{3}$, den ledighedsprocent, man havde i 1959-60. Ledighedsprocenten for 1961-62 vil vel nok være noget mindre, det vil sige, at udgifterne også bliver mindre.

Men det, der er afgørende for, om man kan opretholde økonomien og bære de udgifter, der skal betales til arbejdsløsheds-understøttelsen, er jo, om vi kan fortsætte med at opretholde en god beskæftigelse, og det mener jeg vil være muligt mange steder. Derfor kan jeg ikke se, at der skulle være nogen særlige, større betænkeligheder ved at gå med til vore ændringsforslag.

En anden side af sagen er, at statens udgifter til arbejdsløsheds-kasserne i kraft af den gode beskæftigelse er faldet betydeligt i de sidste 3-4 år. Hvis jeg husker tallene rigtigt, blev der ydet et statstilskud på 300 mill. kr. i 1957-58, mens man er nede under 100 mill. kr. på nuværende tidspunkt, så der er altså sket store ændringer.

Alt taget i betragtning skulle der ikke være noget i vejen for, at man kan yde det, vi har foreslået, og heller ikke være noget i vejen for, at kasserne kan betale udgifterne dertil.

Socialministeren (Bundvad): Til det ærede medlem hr. Asger Jensen vil jeg i anledning af hans betragtninger om de små kasser sige, at jeg vil gerne være med til at drøfte, om det gældende medlemstal er for lavt, hvad jeg for øvrigt selv mener det er. Men om der absolut skal være 500 eller 1 000 medlemmer som forudsætning for godkendelse af en ny kasse, det måtte man da foretage nogle beregninger over eller en vurdering af. Endvidere vil jeg gerne sige, at forhøjede vi tallet, måtte ministeren da have lov til at forbeholde sig anvendelse af dispensationsreglen i lovens § 8, stk. 2, således at bestående kasser, der ligger under det medlemstal, vi fandt frem til, men som har bestået i mange år og har

[Socialministeren.]

virket godt efter deres hensigt, ikke skulle opløses af den grund, at vi satte et højere minimumstal.

Til det ærede medlem hr. Aage Fogh vil jeg sige, at når Sveriges arbejdsformidling har en anden struktur end vor, beror det også i høj grad på, at man har en anden fagforbundsstruktur, nemlig industriforbund, og at de opbygger både deres uddannelse og deres bevægelighed mellem fagene på en noget anden måde. Men jeg er da helt opmærksom på, at selv om vi ikke kan løse spørgsmålet industriforbund gennem anvisningssystemet, så er spørgsmålene om bevægelighed af arbejdskraften og uddannelse to af de problemer, som må indgå i vore overvejelser, når vi taler om anvisningssystemet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes med 83 stemmer mod 56.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes med 85 stemmer mod 56.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes med 85 stemmer mod 56.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes med 85 stemmer mod 56.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes med 131 stemmer mod 11.

Ændringsforslag nr. 6
forkastedes med 86 stemmer mod 56.

Ændringsforslagene nr. 7 og 8 betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 6.

Ændringsforslag nr. 9
forkastedes med 132 stemmer mod 11.

Ændringsforslag nr. 10
forkastedes med 86 stemmer mod 56.

Ændringsforslag nr. 11, § 1, således ændret, og §§ 2 og 3
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om adgang til præsteembeder i folkekirken.

(Første behandling findes i tidenden sp. 4077, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1039).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

§§ 1 og 2, ændringsforslaget, § 3, således ændret, og §§ 4-12
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Nævningers og domsmænds udtagelse).

(Første behandling findes i tidenden sp. 4172, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1057).

Der var stillet 9 ændringsforslag i betænkningen.